

KLAGE

VEDR. FAUREFJELLET VINDKRAFTVERK

SAKSNR: 20104894-98

DATO: 14. juli 2020

REVISJON:

TIL: Olje- og Energidepartementet

FRA: Aksjonsgruppa mot vindkraftutbygging på Faurefjellet (heretter kalt «Aksjonsgruppa») I samarbeid med Motvind Dalane og med enkeltpersoners tilslutning med juridisk rettigheter.

Tellenes
vindkraftverk,
Sokndal

Bildene kan ikke
gjengi hvor
raserte områdene
er, og hvor
gigantiske
turbinene er. Du
har hele tiden
støyen fra
turbinene, som et
fly som konstant
flyr over hodet
ditt

Tekst og foto:
Eivind Salen,
7.7.2020

Aksjonsgruppa er definert som de personer som elektronisk har gitt sin tilslutning. I tillegg har vi underskrifter fra naboer i hytter og heltidsboliger rundt Faure som er bekymret for støy og skriver under på at det bør klages på MTA.

Vi samarbeider også med Motvind Norge og da lokalavdeling Motvind Dalane

1 SAMMENDRAG

Klagen gjelder NVEs vedtak om å la Norsk Vind bygge 12 vindturbiner i et naturområde som er avsatt til LNF-formål i nærheten av kommunesenteret i Bjerkreim. Turbinstørrelse og -effekt har økt dramatisk i forhold til konsesjonen, noe som etter vår oppfatning medfører økt støyforurensning og enda mer ødelagt landskap og natur. Løsningen innebærer også vesentlig endring av visuelle virkninger som går lenger enn forutsatt i konsesjonsvedtaket, så som evig blinkende lys og dobbel diameter på den roterende delen. Alle representerer stressfaktorer som ikke kan reduseres når først anlegget står der. Det vil ikke være mulig å bevege seg i fjell og daler uten å få utsikt til ett eller flere vindkraftanlegg. Den totale belastningen for Bjerkreim kommune og tilgrensende kommuner er over tålegrensen.

NVE viser i sin bakgrunn for vedtaket at:

- høringen har vært ufullstendig
- NVE bygger ukritisk på utbyggers fremstilling og praktiserer en vilkårlig forvaltning
- ulemper blir bagatellisert og veid ensidig mot økt lønnsomhet for utbyggers del

Aksjonsgruppa mot vindkraft på Faurefjellet mener at saksbehandlingen mangler konsekvensutredninger og derfor inneholder vesentlige feil. Vedtakets innhold er påvirket av disse feilene. Vi ber NVE, alternativt OED, om å omgjøre vedtaket og underkjenne Norsk Vinds forslag til detalj-/MTA-plan for Faurefjellet. Vi ber videre om at vedtaket ikke iverksettes før denne klagen er ferdig behandlet.

2 INNLEDNING

Norsk Vind Energi AS ved Norsk Vind Faurefjellet AS (begge heretter kalt for «Norsk Vind») har søkt om å bygge et anlegg i hht. Detalj-/MTA-plan levert 15.11.2019, med senere endringer og oppdateringer (heretter kalt «MTA-plan»). Det vises videre til NVEs vedtak datert 16.6.2020 om godkjenning av konsesjonspliktige endringer og detalj-/MTA-planen for vindkraftverket inkludert NVEs dokument Bakgrunn for vedtak (heretter samlet kalt Vedtaket). Sidehenvisninger vil gjelde dokumentet Bakgrunn for vedtak, med mindre annet er sagt.

NVE er kommet til at det ikke eksisterer vesentlige endringer som fordrer ny konsesjonsbehandling, og godkjenner MTA-planen. Vi bestrider gyldigheten av et slikt vedtak, og ber Olje- og Energidepartementet om å fatte et vedtak hvor søknaden fra Norsk Vind om konsesjonsendringer og godkjenning av MTA-plan blir avslått.

3 SAKSBEHANDLINGSPROSESSEN

Trinn 6 (eller fase 4¹) av konsesjonsprosessen startet for 7 måneder siden, eller 8 måneder hvis vi legger til grunn en tidlig versjon som ikke er publisert av NVE. De berørte og lokale/regionale myndigheter deltok i høring med 5-7 ukers frist fra slutten av november i fjor.

MTA-planen skal ifølge NVEs retningslinjer (Rettleiar 1/2016², NVE-brev1/2018³, NVE-brev1/2019⁴ og NVE-brev2/2019⁵) inneholde en beskrivelse av samtlige konsesjonsvilkår og hvordan de er oppfylt/skal oppfylles.

Mangler ved saksbehandlingen er:

1. Høringen ble igangsatt den 27.11.2019. Det var samme dag som NVE-brev2/2019⁵ ble sendt. Dette brevet stilte krav om at konsesjonærer skulle ha ferdig behandlet arealplan i hht. Plan- og bygningsloven før detalj-/MTA-planer kan tas til behandling. Arealspørsmålet var fortsatt til behandling⁶ iht. plan- og bygningsloven pr dato for høringsbrevet - nærmere om dette i punkt 6 (Erfaringer med denne utbygger). Overraskende nok bestemmer Vedtaket at akkurat denne MTA-planen var tatt til behandling før kravet begynte å gjelde, men vi kan ikke se av epostkorrespondansen mellom NVE og Norsk Vind når NVE faktisk tok MTA-planen «til behandling». Den første versjonen kvalifiserte neppe til å «tas til behandling», jfr. epost fra NVE 7.11.2020⁷ som påpeker en rekke mangler. Slik versjon er heller ikke publisert, noe som er forventet i hht. KU-forskriften⁸ § 25. Det samlede inntrykk er dermed at det må være MTA-plan datert 15.11.2019 som ble tatt til behandling, og det på et tidspunkt da denne var saksbehandlet. Sett utenifra virker det som at NVE saksbehandlet og besluttet å ta denne versjonen til behandling omtrent samtidig med at NVE utformet NVE-brev2/2019⁵. De sammenfallende datoer på sistnevnte brev og NVEs høringsbrev ser mao ikke ut til å være en tilfeldighet. Det kan virke som at utbyggers behov for å nå fristen for idriftssettelse innen 31.12.2021 kan ha vært utslagsgivende for en tillempling av datoer og vilkår til denne utbyggeren.
2. NVE hadde bestemt seg før høringen for hva som var konsesjonspliktige endringer, se høringsbrevet side 2. NVE redegjør her for hva som er konsesjonspliktige endringer. NVEs syn tilsvarte nøyaktig det Norsk Vind hadde søkt om. Vurderingen virker

¹ Meld.St. 28 (2019-2020), kapittel 3

² «Rettleiar for utarbeiding av detaljplan og miljø-, transport- og anleggsplan NVE Rettleier 1/2016»

³ NVE-brev 1/2018: NVE til konsesjonærer 8.6.2018: «Forventninger til konsesjonær ved realisering av vindkraft»

⁴ NVE-brev1/2019: NVE til konsesjonærer 4.7.2019: «Forventninger til konsesjonær ved planlegging og bygging av vindkraftanlegg»

⁵ NVE-brev2/2019: NVE til konsesjonærer 27.11.2019: «Praksis for forlengelse av frist for idriftssettelse og prioritering av detaljplan/MTA for urealiserte vindkraftkonsesjoner på land»

⁶ Jfr. Fylkesmannens vedtak datert 26.2.2020 «Klageavgjerd i byggesak – Faurefjellet, Bjerkreim kommune, tiltakshaver Norsk Vind Faurefjellet A/S»

⁷ Epost fra NVE til Norsk Vind 7.11.2019 «NVEs kvalitetssikring av MTA og detaljplan - Faurefjellet vindkraftverk»

⁸ KU-forskriften: Forskrift for konsekvensutredninger for planer etter plan- og bygningsloven (FOR-2017-06-21-854)

forutinntatt, og i strid med Rettleiar 1/2016² som vi har innrettet oss etter. Den foreskriver en prosess der NVE tar endelig stilling til MTA-plan og søknad om konsesjonsendringer etter at høringen er ferdig. Jfr også fvl §§16 og 17. Vårt syn på hva som er konsesjonspliktige endringer fremgår av høringsinnspillet til MTA-plan, og blir også gjennomgått i punkt 3.

3. Der var ingen mulighet for å påvirke detaljene, fordi utbygger ikke hadde noen kontakt med interessenter og kommunen i detaljplanleggingen, se punkt 4 (Erfaringer med denne utbygger). Utbyggers omgåelse av kravet om lokal medvirkning var i strid med konsesjonsvilkår nr 14:

«Hybrid Technology AS (red.anm.: nå Norsk Vind) skal utarbeide planen i samråd med Bjerkreim kommune, representanter for grunneiere og andre rettighetshavere.»

Videre var det i strid med NVEs mange retningslinjer. NVE har stadig understreket at planen skal skje i samråd med kommunen og de berørte interesser, og at planen vil bli sendt i retur hvis kravene ikke er oppfylt. Norsk Vind oppfylte ikke dette vilkåret. Som NVE redegjør for i 8.6 (Dialog og medvirkning), har verken kommunen eller andre berørte har vært involvert i detaljplanleggingen. Det medfører ikke riktighet at det er holdt flere «dialogmøter» med et flertall av grunneiere og et flertall av kommuner. Det medfører heller ikke riktighet at det er holdt flere åpne møter om valg av utbyggingsløsning. Det er holdt ett generelt informasjonsmøte, samt ett «åpent møte», det siste på bestilling fra NVE etter oppstart av høringen. Vi viser til vårt avsnitt 6 (Erfaringer med Norsk Vind som utbygger). Vi noterer at NVE «kjøper» Norsk Vinds fremstilling og konkluderer med at konsesjonens vilkår er oppfylt. Vi nevner lovgivernes tydelige vekt på lokal medvirkning (se vårt punkt 7 som inneholder eksempler på lovgivernes uttalelser). Vi nevner også arbeidet med Meld.St.28 (2019-2020), hvor vi antar at NVE har hatt en sentral rolle. Vi kan ikke se at Norsk Vind og NVE har oppfylt konsesjonsvilkår nr 14.

4. Innspillene i høringsrunden er i liten grad tatt hensyn til. Et krav fra flere hold var for eksempel at det måtte foretas en ny helhetlig konsekvensutredning. Det resulterte ikke i nye utredningskrav til utbyggeren, men noen spredte henvendelser fra NVE til Norsk Vind om avklaringer, nærmere redegjørelser og oppdateringer⁹. Som nevnt ovenfor, hadde NVE tidlig bestemt seg for hva som var konsesjonspliktig.
5. Nesten fire måneder etter utløpt høringsfrist leverte Norsk Vind informasjon om endret design og nye støyberegninger¹⁰. Til tross for unison bekymring blant de berørte om støy fra anlegget, så vurderte NVE endringene som bagatellmessige og gjennomførte ikke høring av innsendt informasjon.

Denne prosessen er preget av stor velvilje overfor utbygger og en manglende evne til å sette andre berørte i stand til å ivareta sine interesser. Dette er i strid med forvaltningsloven §§ 16 og 17, samt KU-forskriftens krav om objektivitet, se § 5, annet ledd:

⁹ Jfr. dokumentliste over korrespondanse 2019-2020 inkl. dokumenter mottatt av NVE 3.7.2020

¹⁰ Forespørsel fra NVE 11.5.2020 om utdypende informasjon og svarbrev fra Norsk Vind med «utdypende informasjon» over 2,5 sider datert 12.5.2020.

«Ansvarlig myndighet skal under behandlingen av saker etter forskriften opptre objektivt og ha tilstrekkelig fagkunnskap»

Som ovenfor vist, har NVE ikke opptrådt objektivt i konsesjonsprosessen, noe som innebærer feil i saksbehandlingen. Feilen kan ha virket bestemmende på Vedtakets innhold, jfr fvl §41, noe som fører til ugyldighet.

4 DE KONSESJONSPLIKTIGE ENDRINGENE

4.1 Innledning

Utbygger har ifølge Vedtaket søkt om konsesjonsendring som innebærer utsatt oppstart til 31.12.2021 og en forlenget konsesjonsperiode til 31.12.2046.

Vårt syn er at utbygger har endret vesentlig på utbyggingsløsningen. Høyden på turbinmastene med rotor er blitt til 200 meter, endret fra 120,5 meter i det såkalte 0-alternativet. Rotordiameter har økt fra 71 meter til 150 meter. Effekten pr turbin har økt fra 2,3 MW til 5,6 MW. Det skal monteres lys som blinker konstant, med stor risiko for at løsningen blir permanent.

Vi er uenige med NVE i at endringene er innenfor konsesjonen. Vi er også uenige i at grensen på 10 MW i økt effekt avskjærer kravet om en helhetlig konsekvensutredning. Ifølge jfr. KU-forskriften §8 punkt b) skal tiltak som behandles etter energiloven konsekvensutredes hvis de kan få vesentlige virkninger, jfr. § 10, 4.ledd:

I vurderingen av om planen eller tiltaket kan få vesentlige virkninger og følgelig skal konsekvensutredes, skal det ses hen til virkningenes intensitet og kompleksitet, sannsynlighet for at virkningene inntreffer og når de inntreffer, varighet, hyppighet og mulighet for å reversere eller begrense dem, om virkningene strekker seg over landegrensene, samt samlede virkninger av forslaget til plan eller tiltak og andre eksisterende, godkjente eller planlagte planer eller tiltak.

Det er vårt syn at endringene som beskrives i MTA-planen er så omfattende at det utløser behov for en ny konsesjonsbehandling av hele anlegget.

Selv om man bare vurderer foreslåtte endringer, så er det en høy risiko for at de vil medføre virkninger som pågår hyppig og som ikke kan reverseres når vindmøllene først står der. Endringene må også ses i sammenheng de store konsekvenser av andre gjennomførte MTA-planer i området, og erfaringer som folk nå har med dette – nærmere omtalt i punkt 5. I dette punktet skal vi nevne noen av de områder som mangler konsekvensutredning.

4.2 Det faglige skjønn i Vedtaket

Vi forstår at ethvert skriftlig innspill til NVEs saksbehandling må tåle å bli redigert ned til et minimum av nødvendige fakta og vurderinger for at offentligheten og berørte skal kunne ta seg inn i saken og forstå premissene for Vedtaket. En slik kondensering kan føre til at kvantitative begrunnelser lett trumfer kvalitative vurderinger. Når faktagrunnlaget fra før er tynt, blir kondenseringsmetoden farlig effektiv. Vi ser også tendenser til at NVE bygger på

eget «faglige skjønn»¹¹ fremfor råd fra fagetatene selv. Det kan komme i strid med KU-forskriftens krav om å ha tilstrekkelig fagkunnskap, jfr. §5 annet ledd (sitert i punkt 3 siste avsnitt ovenfor). Det faktum at det faglige skjønnnet fører til at de aller fleste ulemper er omtalt som «relativt små» (side 51) kan tyde på systematiske feil.

4.3 Støyforurensning

Vi er uenige med NVE i at utbyggers rapport fra 06.05.2020 ikke representerer noe nytt i forhold til 0-alternativet (3.1, side 9), og at støyen fra større turbiner utgjør er en relativt liten ulempe (side 51). Vil ikke støyen fra store propeller være høyere enn fra små propeller, og derfor ramme et større antall boliger og ødelegge mer av LNF-området Faurefjell? Kan virkelig endret antall fra 20 turbiner á 120,5 meter til 12 turbiner á 200 meter oppveie for økt støy?

Vi har disse kommentarene til støyrapporten v/Akustikkonsulten datert 29.04.2020 som ikke ble sendt på høring:

- Vi kan ikke se at Vedtaket eller utbygger har vist noen sammenlikning med 0-alternativet. Støyrapporten som lå til grunn for OEDs konsesjonsvedtak (2017) var laget i 2009 etter andre lovkrav. NVE nevner i 5.2, side 17, at det foreligger nye målinger som gir lavere vindstyrke, altså vil også 0-alternativet få lavere støynivå, dvs. større differanse mellom de to alternativene.
- Er det foretatt en vurdering av totalt lydnivå når alle turbinene er i drift? Igjen burde nytt forslag sammenliknes med 0-alternativet.
- Beregningene for nytt anlegg bygger på feil forutsetning for temperatur i anleggsområdet. Årlig gjennomsnittlig temperatur er satt til +15 °C, mens den faktiske gjennomsnittstemperaturen ligger på 6,6 grader på Vikeså og en del lavere på Faurefjell. Dette er en feil som leder til for lave støynivåer i rapporten. Både Case B01 (Worst case støyberegninger) og Case B02 (støyutredning basert på lokale vindforhold) i Akustikkonsultens rapport viser gjennomgående for lave støynivåer.
- NVE gjengir (5.4 side 25) konsesjonsvilkåret fra 2014 at vindkraftverket på Faurefjell ikke skulle medføre støynivå over 45 dBA L_{den} for bygninger med støyfølsom bruk. NVE viderefører vilkåret, men mener likevel at avtaler kan inngås med den enkelte eier om at grensen likevel kan overskrides, og gir relativt stor oppmerksomhet til en «minnelig avtale» mellom Norsk Vind og én hytte-eier. Akustikkonsultens støyrapport viser at denne fritidsboligen kommer til å ha høyere støy enn 45 dBA L_{den} . Ettersom støyrapporten benytter parametervalg som er høyst tvilsomme, vil denne fritidsboligen få enda høyere støynivå enn vist, og det vil sannsynligvis bli mange flere hytter og boliger som kommer over støygrensa..
- Oppgitt støynivå for rotorblad med øyevipper stemmer ikke for Vestas spesifikasjoner. Dette er en annen feilkilde i støyrapporten, hvor man ikke har vurdert støynivået fra et anlegg i normal drift. Norsk Vind oppgir i brev av 12.5.2020 at støynivået blir lavere for turbinblad med øyevipper, og har konkludert med at ingen vindmøller behøver å kjøre i støyreduert modus. Det fører til at NVE har ikke

¹¹ NVEs forslag til Nasjonal Ramme for vindkraftutbygging av 1.4.2019 hadde mange eksempler på «faglig skjønn», basert på egne rapporter, og i flere tilfeller der andre fagetaters vurderinger var satt til side.

stilt vilkår om maksimumsnivå eller støyreduisert modus. Vi har fått tilgang til tekniske spesifikasjoner¹² for Vestas v150 5,6MW, turbintypen som Norsk Vind benytter i støyberegningen sin. Vi observerer at maks kildestøy settes til 104,9, men dette maks nivået forutsetter at anlegget kjøres i støyreduisert modus (sound optimised modes):

Utdrag fra Vestas spesifikasjon:

SOUND POWER

Maximum

104.9 dB(A)**

**Sound Optimised Modes dependent on site and country

Norsk Vind har altså fått utført støyberegningen sin i støyreduisert modus, mens de skriver i brev av 12.05.2020 at: «Det er således ikke grunnlag for å kjøre noen turbiner i støymodus, dvs med redusert kildestøy.»

- Støyreduksjon som følge av øyevipper er dermed beviselig langt mindre enn Norsk Vind regner med. Dette er også et nivå som over tid vil endres. Slitasje vil gi økt støy. Norsk Vinds turbiner i Egersund Vindkraftverk har øyevipper, og her viste målinger på flere turbiner at støyen økte med 0,5-3 dB etter ett års drift.
- Øyevipper reduserer støy i høyere frekvens-spekter, men har liten innvirkning på lavere frekvenser. De reduserer ikke den dype brummelyden de fleste mennesker finner mest irriterende.
- Det er kort avstand fra turbiner til boliger. Med forbehold om feiltolking av relativt utdelte kart, så ser det ut til at avstand til minst en bolig og flere hytter er bare 800 meter i luftlinje.

I 2015 utførte Transportøkonomisk institutt (TØI) en befolkningsundersøkelse på Lista, etter at beboerne klaget på støy fra vindkraftanlegget. Det var 90 personer som deltok og dette ga en respons på 38%. Undersøkelsen ble gjort blant beboere med adresse innenfor to kilometer fra nærmeste vindturbin (helårs- eller fritidsbolig). I sammendraget i rapporten står det:

Enkle analyser viser at befolkningen på Lista er langt mer plaget enn støynivået alene skulle tilsi, og at de reagerer langt sterkere enn det internasjonale undersøkelser indikerer. Det er spesielt pulserende svisjelyder fra rotorbladene, og lav motordur beboerne reagerer på. Ca. 60 prosent av de som svarte mener vindmøllene på Lista er visuelt skjemmende. Dette synes å bety så vidt mye for deres plagereaksjoner at plagenormene overstiges fra laveste desibel. Virkningskurver for støyplage utenfor bolig tilsier at støy fra

¹² Faktabladet https://www.vestas.com/en/products/enventus_platform/v150-5_6_mw#!grid_0_content_6_Container

vindmøller oppfattes som 17-18 dBA verre enn støy fra vegtrafikk, og at vindmøllene bør legges minst ca. 1 kilometer unna nærmeste bolig.

I rapporten «Støyutbredelse ved vindkraftverk med "typisk norsk" topografi», utarbeidet av Meventus AS og Sinus AS, datert 2017, står det i sammendraget:

NVE har fått utarbeidet en rapport om støyvirkninger for bebyggelse fra vindturbiner i typisk norsk terreng. Ifølge rapporten kan vindturbiner plassert i landskap med store høydeforskjeller, bart fjell og bebyggelse plassert i dalbunnene under vindturbinene gi andre støyvirkninger enn det som er normalt i flate landskap.

Dette gjaldt turbiner på 2,3MW og 126,5m høye. På Faurefjell planlegges det 5,6MW turbiner på 200m. Aksjonsgruppa har i samarbeid med Norsk Forening mot støy sett på denne forskjellen og forventer at med topografien rundt Faure vil støyplagene være tilsvarende Lista for avstander på inntil 3km. For Faurefjell har NVE tillatt at det er hele 85 hytter og boliger som ligger innenfor 3 km fra en turbin. NVE bør legge til grunn at området rundt Faurefjell nettopp faller inn under kategorien «typisk norsk topografi», der en må ta høyde for at støyvirkningene ikke kan beregnes nøyaktig.

- Etter danske regler får man erstatning for boliger innenfor 6ggr turbinhøyden. 17 hytter og boliger. 4ggr gir grunnlag for å bli kjøpt ut fullstendig, det regnes som ubeboelig. Tar vi med høydeforskjellen ville det utløst erstatningsplikt for alle innenfor 2400m av vindturbinene. 78 hytter og boliger. Ettersom Himmelbjerget i Danmark er langt under 200moh er ikke denne problemstillingen vært med i erfaringsgrunnlaget for dansk vindkraft.
- Vi har fått 107 naboer av Faurefjell og 24 hyttebeboeres underskrifter på at de ønsker støyen bedre utredet og at de støtter at det blir klaget på vedtaket fra NVE om å godkjenne MTA.

Konklusjon: Det foreligger et svakt og feilaktig grunnlag for vurdering av støyrisiko. Det er en stor risiko for at faktisk støy blir høyere enn estimert.

4.4 Synsforurensning - visibilitet

Vi er enige med NVE i at visibilitet på grunn av økt høyde og store dimensjoner på rotorbladene utgjør en ulempe som er større enn ved null-alternativet (sidene 20 og 51). De blir til skjemmende landemerker sett fra de fleste steder der folk i Bjerkreim ferdes. Vi har erfaringer med hele fire anlegg som er nær ved å komme i drift. Hele kommunen er påvirket av dette (se punkt 5). Folks opplevelse av et landskap som er overtatt av kjempemaskiner i bevegelse. De enorme turbinene er et blikkfang som det levende øye ikke kan unnvike.

Vi legger til grunn at radius der turbinen vil være helt dominerende i forhold til nærmeste omgivelser har økt betydelig. Gjennomsnittshøyde på fjelltopper i omgivelsene regnet fra plassering av boliger er mellom 200 og 275 meter. Med turbinhøyde på 200 meter blir totaldominans¹³ $(200+200)*3 = 1200$ til 1425 meter, hvor tallet 3 er en faktor som brukes for beregning av totaldominans etter veileder for nabovirkninger. Nærmeste vindturbin står 800 meter fra nærmeste bolig. For folk i denne boligen vil den visuelle dominans bli total. For folk som bor mer enn 1500 meter borte blir det ikke totaldominans men opplevd som sterkt nærværende.

Vi må be OED om å avklare om begrepet «vindkraftverket vil bli meget godt eksponert fra store omkringliggende områder». Skal det gjelde evig som «liten ulempe» og for enhver turbinhøyde? Spørsmålet er om dette er en rimelig avveining av samfunnets interesser. NVEs tolkning synes å se dette som en blankofullmakt til å endre høyde. Det er også andre urimeligheter i NVEs fremstilling av visibilitet:

- 5.3, side 20: «Med økende avstand til planområdet, mener NVE at vindturbinenes totalhøyde har mindre betydning for omfanget av visuelle virkninger (figur 8)». (Red.anm: Sett fra Gaustatoppen vil anlegget på Faurefjellet ikke synes)
- Figur 8 er sakset fra MTA-planen, se 5.3 side 22. Bortsett fra forsiden må dette være det mest manipulerede bildet i den godkjente MTA-planen. Bildet viser utsikten til turbinene sett fra FN-monumentet i Vikeså. Innhyllt i en stor hvit godværs sky står de store turbinene, knapt synlige.

Vi er enige i at blinkende lys er en klar ulempe (9.1, s.51). Vi er ikke enige i konsesjonsvilkåret (9.3, side 53, nestsiste kulepunkt) at utbygger kan bygge anlegget, forutsatt «dialog med Luftfartstilsynet» og at et system for radaraktiverte hinderlys skal på plass «så snart det er mulig mulig å få det godkjent av Luftfartstilsynet». Slik vilkåret er utformet, vil tidspunkt for å få dette på plass være helt åpent, og i verste fall vil det komme på plass i en fjern fremtid. Vi kjenner til at en slik radarbasert løsning er ikke tilgjengelig for anlegg i et topografisk krevende område, som Norsk Vind selv så sent som april 2020 har uttalt til NVE angående Skorveheia vindkraftverk i Flekkefjord¹⁴. Topografien på Faurefjell vil ha mange likhetstrekk med Skorveheia, og følgelig er det høyst usikkert om slikt system kan installeres på Faurefjell vindkraftverk overhodet.

Vi viser til brev fra NVE ved Kjetil Lund til OED datert 17.6.2020, og deler synet hans om at folk ikke kan leve med kontinuerlig blinkende lys, og at prosjekter ikke kan starte bygging med mindre en radarbasert løsning for anlegget foreligger før byggestart.

4.5 Forurensning av drikkevann

IVAR har opplyst om at Storavatnet/Birkelandsvannet er drikkevannskilde. Dette er en ny hendelse siden denne godkjenningen kom først i år. Det er ikke tatt behørig hensyn verken til denne drikkevannskilden eller til de private brønnene på Ivesdal og Asheim. Vi viser igjen

¹³ NVE, «Visuelle virkninger av vindkraft» Norconsultrapport datert 27.11.2017, side 12

¹⁴ Email med rapport fra Norsk Vind til NVE 30.4.2020 «Mulighetsstudie - radaraktiverte hinderlys»

til erfaringer med forurenset drikkevann med hydraulikkolje fra Kvaløya utenfor Tromsø. Dette er en risiko som det ikke er tatt høyde for i Vedtaket.

4.6 Tap av natur og leveområder

Vindkraftutbygginger er arealkrevende. Meld.St.28 (2019-2020) oppgir at medgått areal pr MW installert effekt er ca. 100 dekar i snitt, altså ca 300 dekar pr produsert MW (landsgjennomsnitt).

Tapt areal pr produsert MW på Faurefjellet er betydelig høyere enn gjennomsnittet. Forbruket av areal er mellom 500 og 830 dekar pr MW produsert. Arealet er beregnet etter hva som blir så genert av støy basert på utbyggers støyrapport at det ikke kan betegnes som annet enn industriområde. Sammenlikning med det landskjente vannkraftverket i Alta, så vil det planlagte Faurefjellet vindkraftverk medføre 4-6 ganger høyere arealtap pr produsert MW, se tabell 1 nedenfor.

Tabell 1: Tapt areal - benchmark-analyse

	Tapt areal pr MW produsert	Tapt areal pr MW installert	Tapt areal totalt	Kapasitets- utnyttelse	Effekt	Prod. /år
Måleenhet	dekar	dekar	dekar		MW	GWh
Alta vannkraftverk	146	67	10 000	46 %	150	600
Gjennomsnittsanlegg	333	100	-	30 %		-
Faurefjellet vindkraftverk ¹⁵	493	167	11 250	34 %	67,2	200
Faurefjellet vindkraftverk worst case ¹⁶	827	281	18 887	34 %	67,2	200

4.7 Manglende samfunnsøkonomisk analyse

Kronargumentet i Vedtaket er at et vindkraftverk på Faurefjellet er et lønnsomt og «samfunnsmessig rasjonelt» prosjekt.

NVE kontrollerer utbyggerens tall og legger til grunn en bedriftsøkonomisk kalkyle (5.2 Endret produksjon og lønnsomhet, side 17). Løsningen skal bety økt NPV på 250 MNOK. I tillegg forstår vi at NVE legger stor vekt på at dette er en «samfunnsmessig rasjonell utbygging». Det er usikkerhet rundt slike beregninger, og de bør ikke ha avgjørende vekt hvis andre samfunnsverdier er utelatt fra beregningen.

¹⁵ Email Norsk Vind 12.5.2020, Akustikken støyrapport, case B02 ved 40dB. Med forbehold – se 3.kulepunkt ovenfor

¹⁶ Email Norsk Vind 12.5.2020, Akustikken støyrapport, case B01 ved 40dB. Med forbehold – se 3. kulepunkt ovenfor

Vi kan ikke se at NVE har tatt med noen eksterne virkninger i sin analyse av «samfunnsmessige rasjonelle» virkninger.

Mange av de kostnadene som andre blir påført av denne løsningen kunne enkelt ha blitt estimert – slike kostnader er ikke mer usikre enn estimer for væravhengig produksjon og teknisk risiko over anleggets levetid, og energipriser. Vi tror at samfunnsutviklingen medfører at samfunnsmessige kostnader er økende, for eksempel:

- tap av fremtidig næringsgrunnlag, f.eks. turisme/reiseliv og virksomhet knyttet til naturopplevelser i Bjerkreim
- tap av eiendomsverdier for beboere og hytteeiere i vid omkrets rundt anlegget
- risiko for ødelagt drikkevann i anleggsperioden så vel som driftsperioden
- Store tap av LNF-arealer
- økte helseomkostninger

I en masteroppgave¹⁷ om samfunnsøkonomisk lønnsomhet av vindkraftanlegget på Smøla, ble miljøkostnader vurdert til 10-15 øre per kWh. Tallet var basert på hva ulike land regnet som miljøkostnader for 10 år siden. Anta en fordobling av en slik naturavgift basert på FNs siste rapport om tap av naturarealer, så vil redusert NPV ligge i str.orderen 100 – 200 MNOK (7% kalkulasjonsrente og forventet samme produksjon hvert år).

Det er misvisende når NVE bruker en kvantitativ analyse av begrenset rekkevidde og måler denne mot overordnet «faglige skjønn» knyttet til svært mange av ulempene. Ulempene blir dermed bagatellisert, og samlet i gruppen «relativt små ulemper» (side 51).

4.7 Sumvirkninger for den enkelte nabo til anlegget

Sumvirkningen for folk som bor på eller nær Faurefjell, vil komme langt over tålegrensen. Vi viser til støy, sjenerende synsforurensning, opplevelse av visuell dominans, opplevelse av store maskiner i kontinuerlig bevegelse, skyggekast og blinkende lys. Tap av landskap, økosorg og redusert eiendomsverdi. Tap av nær-turområde og bo-trivsel. For et foreløpig ukjent antall mennesker vil sumvirkningen være dårligere livskvalitet, stressrelaterte plager, herunder ødelagt nattesøvn. Med sterkt reduserte eiendomsverdier for de nærmeste boligene, så vil de mest plagede ha store problemer med å realisere nok verdi til å skaffe et annet sted å bo. Det er ikke tilstrekkelig utredet hvem og hvor mange mennesker som får de aller høyeste sumvirkningene, og heller ikke hvor mange som får middels til alvorlige helseproblem som følge av det.

4.8 Forbehold

Det er også andre momenter som NVE samlet har bedømt som «relativt små ulemper». Det faktum at de ikke er identifisert og kommentert her, betyr ikke at vi har godtatt vurderingen eller vekten de har fått. Vi tar forbehold om vesentlige virkninger, også for andre forhold

¹⁷ Samfunnsøkonomisk lønnsomhet og vindkraft Nytte- kostnadsanalyse av Smøla vindpark, Henning Ruud (2010)

som det er gitt innspill på. På grunn av kompleksiteten, så mener vi alle forhold ved denne utbyggingen må konsekvensutredes ut fra dagens standard for konsekvensutredninger.

Vi tar også forbehold om det er riktig å vurdere hver endring isolert, og bare dem som er endret siden konsesjonsvedtaket. Mange av vurderingene i konsesjonsvedtaket bygde på gamle utredninger og data fra 2005-2009. Dette i seg selv taler for en full gjennomgang av det anlegget som nå foreslås, og da etter dagens standard satt i KU-forskriften.

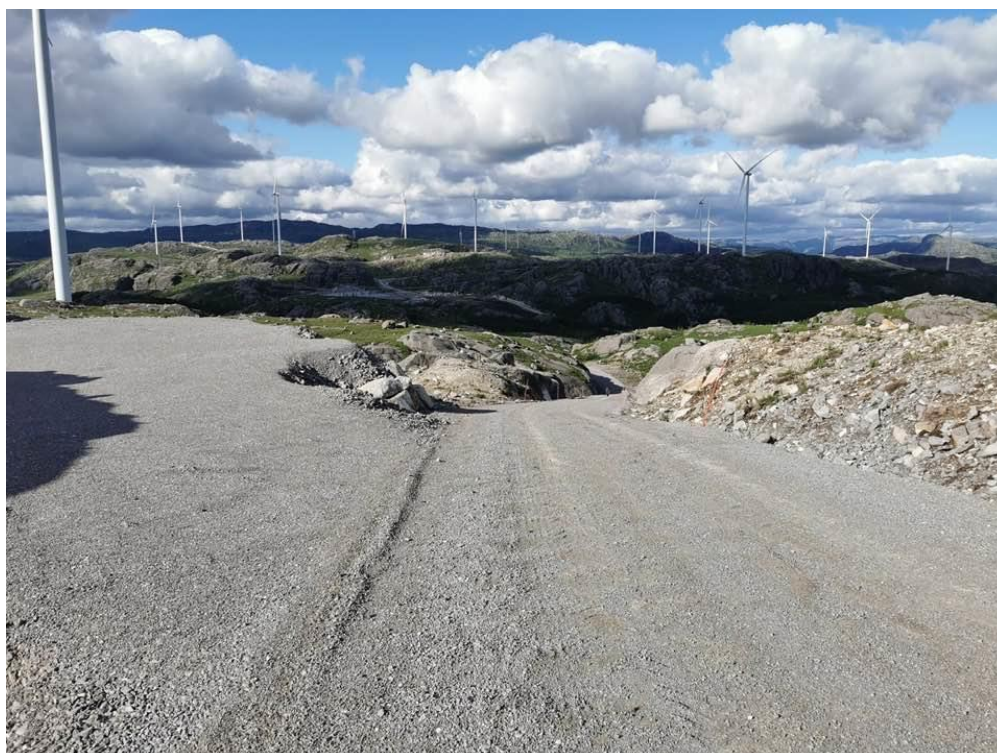
4.9 Delkonklusjon

Eksempler og vurderinger i punkt 4.1 - 4.9 viser at der er mange og vesentlige feil i beslutningsgrunnlaget og i vektleggingen. Hadde momentene blitt grundigere vurdert, ville vi kunne dokumentere at virkningene utgjør varige, hyppige og irreversible ulemper som vil pågå over hele anleggets levetid – for et stort men ukjent antall mennesker. Når utredningen av slike konsekvenser enten ikke foreligger, eller de rapportene som er laget ikke holder mål kvalitetsmessig, så foreligger det feil i Vedtaket. Det foreligger saksbehandlingsfeil som virket bestemmende på vedtakets innhold, jfr. fvl. § 41. Med andre ord er Vedtaket ugyldig.

5 DE SAMLEDE VIRKNINGER I ROGALAND FYLKE OG I BJERKREIM KOMMUNE

5.1 Rogaland

Rogaland og Trøndelag er de to fylkene i landet som ser flest turbiner vokse opp i nære fjellstrøk og kystområder. Antall iverksatte eller byggeklare turbiner overstiger rundt 900 mot ca. 1300 i Trøndelag. I Rogaland er det utdelt 27 konsesjoner, og det bygges ut i stor skala.

Bjerkreim
vindkraftverk
(70 turbiner)

En gang et
vakkert
naturlandskap

Foto: Eivind Salen
5.7.2020

Rogaland fylke var tidlig ute med å lage en regional plan for egnede områder for vindkraftutbygginger¹⁸, men NVE og OED har tilsidesatt planen i 70% av tilfellene, slik at man etter hvert måtte reservere seg mot at det ble tatt i bruk ja-områder, slik de var definert i planen. Rogalands 209 000 innbyggere og tilreisende, må innse at landskapet er forandret til det ugjenkjennelige. De fleste antas å se på det nye «landskapet» med sorg.

Soloppgang på Jæren, juli 2020

...Departementet bemerket at vindkraftverket vil bli meget godt eksponert fra store omkringliggende områder. Departementet uttrykte at slike virkninger i seg selv ikke er til hinder for å gi konsesjon, og la vekt på landskapsvirkninger i den samlede vurdering av prosjektet.

Tekst: NVE i godkjenningsvedtaket for MTA-plan Faurefjell 16.6.2020

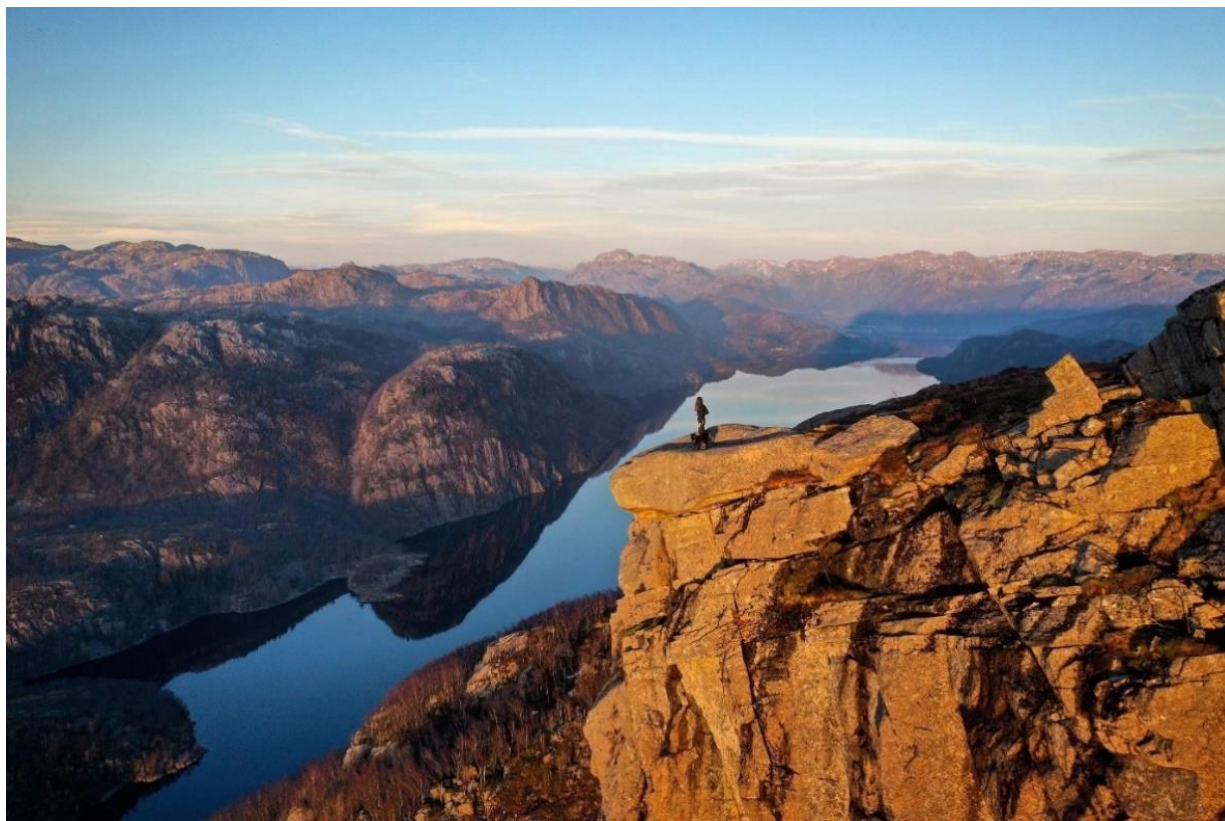
Foto: Vindkraftmotstander

Det er 13 kommuner som får vindkraftanlegg, og av disse kommunene tar Bjerkreim kommune førsteplassen i antall turbiner i og like ved kommunegrensa. Det skal nevnes at de omkringliggende kommunene, blant annet Hå, Bryne og Egersund, i høy grad er influert av disse omfattende landskapsendringene.

¹⁸ Fylkesdelsplan for vindkraft i Rogaland (godkjent av Fylkestinget i 2007 og av Miljøvern dept. 2009).

5.2 Bjerkreim kommune

Bjerkreim kommune har om lag 2900 innbyggere. Bosettingen er spredt, men hele 1000 bor i Vikeså, som er kommunens administrasjonssenter. Landskapet veksler mellom velpleide marker i dalstrøkene og majestetiske fjell, mange på 500-600 moh. Faurefjellet er det nærmeste fjellområdet til Vikeså, og blir hyppig brukt av dem som setter pris på friluftsliv i bygda.

[Faurefjellet \(579 moh\) med utsikt til Storavatnet](#)

..Stillhet som taler er levende stillhet.

..Ein bonde sa til meg at kom det vindturbiner på Faure så kom han til å selge garden for han kunne ikkje bu der

Tekst: Synnøve Grøtteland Helland

Foto: Berit Grøtteland Helland, 2018/19

Bjerkreim kommune får totalt 169 turbiner, medregnet vindkraftverk som ligger nær kommunegrensen. Faurefjellets planlagte turbiner kommer evt. i tillegg. Høyden har siden utdelte konsesjoner økt fra 120 meter i snitt til 200 meter i snitt i alle anleggene.

Allerede utbygde turbiner er samlet vest for E39. Med Faurefjellet har man åpnet for industrireiseing på østsiden av gjennomfartsåren, og man nærmer seg de få INON-områdene som er igjen i kommunen.

Tabell 2: Vindkraftanlegg i Bjerkreim. Noen går over i Hå, Time og Gjesdal kommune

Navn på anlegget	EIER	Antall turbiner	Høyde	Fremdrift fra trinn 6 og videre
EWZ STIGAFJELLET VIND AS	EWZ STIGAFJELLET VIND AS	7	180	I drift fra 2020
EWZ MÅKAKNUTEN VIND AS	EWZ MÅKAKNUTEN VIND AS	24	200	Bygging startet
NORSK VIND SKINANSFJELLET AS	NORSK VIND ENERGI	70	190	Bygging startet
NORSK VIND FAUREFJELLET AS	NORSK VIND ENERGI	12	200	NVE godkjent Detalj/MTA
BJERKREIM VIND AS	NORSK VIND ENERGI	70	200	I drift fra 2019

Det vil ikke være igjen en fjelltopp i kommunen hvor man kan unngå å se ett eller flere turbinanlegg midt i fjellheimen. De store byrdene kommer på dem som har sine hjem eller fritidsbolig i nærheten av et av disse anleggene.

Alle i kommunen som er glade i naturen vil lide med den. Det gjelder de fleste.

Eikeland ved
[Faurefjell](#)
For 1-2 år siden
fikk vi denne på
tunet vårt i
Eikeland. Den tok
seg god tid til å
fortære byttet sitt

Tekst: Synnøve
Grøtteland
Helland
Foto: Berit
Grøtteland
Helland, 2018/19

Det er vanskelig å finne ut av antall rammede mennesker i Bjerkreim og tilgrensende områder. Verken NVE eller utbyggere er opptatt av å føre noen statistikk. Faurefjell vindkraftanlegg får høyeste antallet direkte berørte, med 1000 innbyggere i Vikeså, i tillegg til hyttebebyggelsen.

Vardafjellet i
Sandnes
(utbygger Zephyr)
Høyde turbiner
150 meter

Barna mine får
nok aldri mer se
en solnedgang

Mor

Som vi har påpekt i avsnitt 4 er det et ukjent antall innbyggere og hytteeiere som har risiko for å få støynivåer som ikke møter lovkravet. De samme vil ha massive turbiner og lysblikking i umiddelbar nærhet.

Bjerkreim
vindkraftanlegg
(70 turbiner)

Vi besøkte en nabo. Hun hadde 25 turbiner synlige fra terrassen. Det var et hus som lå i et idyllisk friluftsområde. Nå ligger det i ødeland

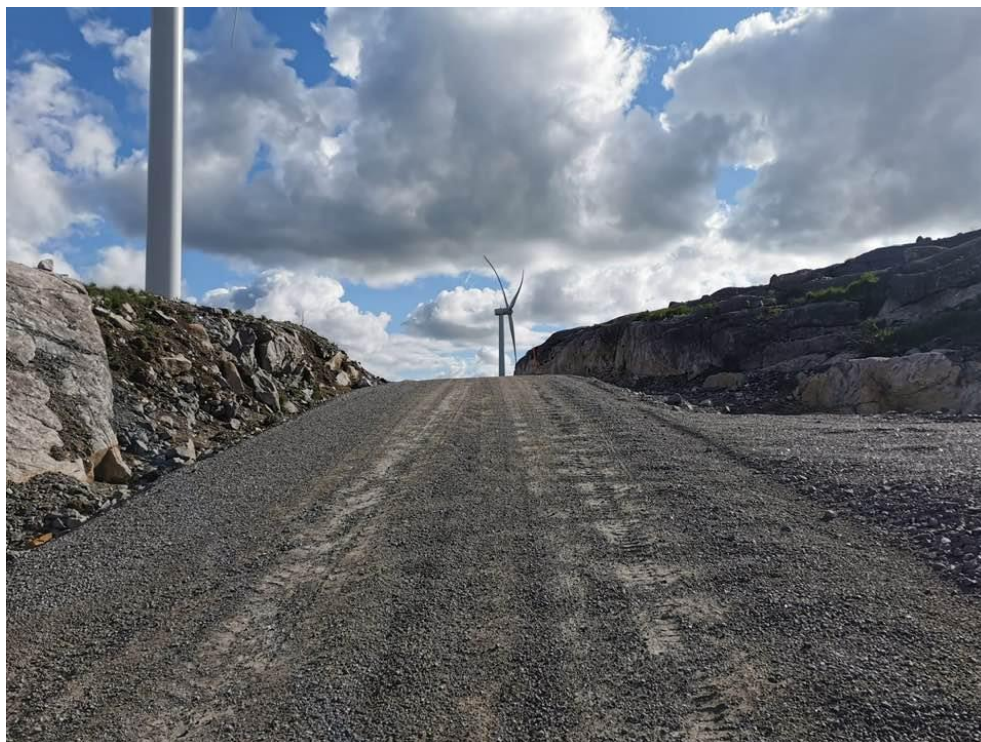
Tekst og foto:
Eivind Salen
5.7.2020

Bjerkreim
vindkraftanlegg

Hvis du reiser gjennom den turbinpeprede og raserte Rogalandskysten, med gråten i halsen, og ikke vet hvem som først stod bak anleggene, så kan du gjette Norsk Vind. De var først ute.

Tekst og foto: Eivind
Salen 5.7.2020

Bjerkreim
Vindkraftanlegg

Å gå i sånne anlegg
er en påkjenning

Tekst og foto: Eivind
Salen 5.7.2020

Vi har i dette punktet illustrert hva slike anlegg gjør med folk. Vi mener at vedtak om utbygging av flere dominante vindturbiner enn regionen allerede har, må bygge på empiriske data om folks opplevelse og helse. En slik konsekvensutredning må også vurdere totaliteten for kommunen og regionen. Vi mener saksbehandlingen har sviktet på dette området, og at det har som følge at vedtaket blir feil, jfr. forvaltningsloven §41.

6 ERFARINGER MED DENNE UTBYGGER

Norsk Vind Energi AS er morselskapet til Norsk Vind Faurefjellet AS.

Norsk Vind er blant pionerene i vindkraftbransjen. De var tidlig ute med å se forretningsmuligheter innen vindkraft, og er i dag involvert i mange av vindkraftprosjektene i regionen Sør-Rogaland og deler av Agder, som konsesjonær og eier (helt eller delvis), og/eller som operatør i bygge- eller driftsfasen.

I Bjerkreim har Norsk Vind tre konsesjoner. En av disse gikk over i driftsfase fra 2019, Bjerkreim Vindkraftverk Søndre Klynge (eid sammen med Luxcara og operert av Norsk Vind). Det andre vindkraftverket er under utbygging, Skinansfjellet vindkraftverk. Det tredje er det planlagte Faurefjell vindkraftverk. I tillegg er Norsk Vind operatør for utbygging av Måkaknuten.

Norsk Vind er således involvert i 40% av alle konsesjoner som er tildelt i Rogaland målt i MW. Norsk Vind kan derfor ses som en viktig premissleverandør i forhold til myndighetene sentralt og lokalt.

Naboer og andre interessenter som blir påført skader har ikke gode erfaringer med denne utbyggeren. Norsk Vind har i mange av utbyggingene vært påholden med å gi informasjon til de rammede, med det resultat at de mangler mulighet til å ivareta sine interesser eller begrense skaden. Strategien spenner fra å glemme å gi informasjon til grunneiere, til å gi villedende eller sterkt forsinket informasjon, og ellers unngå møter eller diskusjon med dem som er uenige i tiltakene. Så også i prosessene rundt utbygging på Faurefjellet.

Det er også kjent at Norsk vind har betalt utenlandske arbeidere under hundre kroner timen i Bjerkreim vindkraftanlegg og at de ikke betaler motpartens advokat i ekspropriasjonssaker.

Tabell 3 nedenfor viser hvordan de lokale prosesser i MTA-planperioden for Faurefjellet vindkraftverk har vært. Feil kan forekomme – Aksjonsgruppa har ikke hatt mye kontakt med Norsk Vind.

Tabellen viser at Norsk Vind har tatt lett på kravet om å dele informasjon eller samhandle lokalt i detaljplanleggingsfasen for Faurefjellet. Allerede ved innlevering av dispensasjonssøknaden til å bruke LNF-området kom utbygger skjevt ut, villet eller ikke villet. Søknaden ga inntrykk av at vindkraftverkets bruk av LNF-området allerede var bestemt, at det ikke forelå vesentlige endringer, og at naboer ikke behøvde å varsles. Siden så det ut som utbygger bevisst unngikk å samarbeide lokalt.

Det er illustrerende at en del naboer (og Aksjonsgruppa) ikke ble med på distribusjonslista for NVEs høringsbrev. Norsk Vind unngikk også å informere kommunen. Den eneste informasjonen som var tilgjengelig om vesentlige forandring i planene var gjennom advokat Schjødts klage på dispensasjonsvedtaket. Erfaringer fra andre vindkraftutbygginger i regionen tyder på at det samme unnvikelsesmønsteret. Strategien synes å være vellykket.

Tabell 3: Aktivitetslogg for Norsk Vind – Faurefjellet vindkraftanlegg

Dato	Hendelse	Kommentar
01.02.2019	NVE godkjenner overdragelse av Hybrid Technology AS' aksjer til Norsk Vind Energi AS	Faktisk overdragelsestidspunkt er ukjent. Norsk Vind Energi AS opprettet også et 100% eid datterselskap «Norsk Vind Faurefjellet AS» (dato ukjent)
22.3.2019	Dispensasjonssøknad ¹⁹ til Bjerkreim kommune fra Norsk Vind Faurefjell AS v/Prosjektil AS	Norsk Vind v/Prosjektil AS ba om dispensasjon til å bruke LNF-området Faurefjell og til å komme nærmere vann- og vassdrag enn 100-metersbeltet. Søknaden viste til konsesjon og la opp til at kommunen skulle forstå at dispensasjon måtte gis og at Staten bestemte arealplanleggingen. Det ble også indikert at nabovarsel ikke var nødvendig
30.4.2019	Formannsskapet i Bjerkreim kommune vedtok å gi dispensasjon	Vedtaket støttet rådmannens forslag, som var å gi dispensasjon. Rådmannen mente arealdisponeringen var en proformasak. Ingen interessenter og berørte var varslet.
28.5.2019	Interessenter og Aksjonsgruppa påklaget vedtaket	Aksjonsgruppa hadde ringt Norsk Vind og fått tak i opplysningen om vesentlig endrede forutsetninger i forhold til konsesjonen, dvs. økt høyde over 200 meter, rotordimensjon og effekt.
11.6.2019	Informasjonsmøte i Samfunnshuset v/Norsk Vind	Folk kunne gå rundt og kikke på skjermer. Norsk Vind la ikke opp til presentasjon og/eller diskusjon i plenum
22.8.2019	Aksjonsgruppa m.fl. arrangerte åpent møte i Vikeså om alle sider ved vindkraft. Det var fullsatt sal.	Norsk Vind Energi v/Per Ove Skorpen deltok. Det var ingen informasjon om Faurefjellet, kun generell informasjon om klimaendringer, grønn energi og selskapets suksesshistorie
27.8.2019	Formannsskapet imøtekom klagen og omgjorde vedtaket og avviste dermed å gi dispensasjonssøknad	Administrasjonen anbefalte fortsatt å gi dispensasjon. Man fryktet at Staten ville overkjøre kommunen uansett
3.9.2019	Bjerkreim heradstyre stadfester omgjøringsvedtaket	
23.9.2019	Norsk Vind v/advokat Schjødt klager på omgjøringsvedtaket	Ankepunkter var at kommunen hadde uttalt støtte til vindkraftutbygging i 2014, og at vedtaket i heradsstyret var selvmotsigende. Videre at vedtaket bygget på feil anvendelse av loven (plbl og energiloven). Det er første gang noen får se skriftlig at høyde, rotor og effekt er vesentlig endret.
8.10.2019	Norsk Vind v/advokat Schjødt brev til OED	Norsk Vind anmoder om at OED vedtar statlig plan. OED svarer etter hvert at saken avventes
14.10.2019	Norsk Vind første utkast til MTA-plan sendes til NVE	Ikke tilgjengelig lenger. Inntrykk av planen er at den var uferdig, jfr spørsmålsliste i email fra NVE 7.11.2019.
19.10.2019	Aksjonsgruppa og andre interessenter gir tilsvar til Norsk Vinds klage	Vi redegjør for manglende åpenhet, villedende opplysninger og synet på endringene
15.11.2019	Norsk Vind sender inn endret MTA-plan til NVE	
27.11.2019	NVE sender MTA-plan på høring	NVE benyttet Norsk Vinds liste over interessenter, som var ufullstendig
4.12.2019	Norsk Vind holder et åpent møte om MTA og støvvirkninger	Dette er på NVEs oppfordring
26.2.2020	Fylkesmannen i Rogaland avgjør endelig Norsk Vinds klage	Klagen blir ikke tatt til følge og Norsk Vind får ikke omsøkt dispensasjon
27.1-12.5.20	Kontakt med NVE	Ingen interaksjon med lokale interessenter. Foruten de nevnte berørte gjelder det også grunneiere som har avtale og grunneiere som blir berørt av ekspropriasjon

¹⁹ Brev datert 22.3.2019 fra Prosjektil til Bjerkreim kommune er vedlagt

7 KOMMENTAR TIL KRAVET OM STATLIG PLAN

Bruk av Faurefjell LNF-areal til et vindkraftanlegg ble endelig avgjort etter plan- og bygningsloven i februar 2020 av Fylkesmannen.

Vi kan ikke se at denne MTA-planen kan gi grunnlag for et vedtak om statlig plan. Vi viser til at Vedtaket bygger på manglende utredninger og en rekke feil. Utbygger har utvist en manglende evne og vilje til å samarbeide lokalt, stikk i strid med lovgivernes uttrykkelige ønske om å styrke lokal medbestemmelse. Vi refererer fra Stortingets energi- og miljøkomité, Innst S 387 (2018-2019):

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti,viser til at en nasjonalt har grepet inn og avslått konsesjon av store vindkraftparker hvor det lokalt er gitt samtykke. Per i dag er det ingen eksempler på at staten har grepet inn og gitt konsesjon mot lokale myndigheters og grunneieres vilje. Flertallet er enige i at dersom et kommunestyre sier nei, skal dette fortsatt tillegges svært stor vekt i konsesjonsprosessen.

...understreker at kommunens syn må tillegges stor vekt i prosessen. Der det oppstår utfordringer med naturinteresser eller andre næringer, må det løses i hvert enkelt tilfelle.

8 KONKLUSJON

Vedtaket bygger på flere feil i saksbehandlingen som til sammen har ført til vesentlige feil. Vedtaket er ugyldig, og inntil klagen er vurdert av klageinstansen, bør den gis oppsettende virkning. Vi ber om at NVE omgjør vedtaket slik at MTA-planen underkjennes og godkjenningen annulleres. Hvis NVE opprettholder Vedtaket, ber vi OED om å underkjenne MTA-planen og annullere godkjenningen.